

Małgorzata Karkocha

Odnowienie doktoratu Uniwersytetu Łódzkiego profesora Jerzego Kmiecńskiego i profesora Stanisława M. Zajączkowskiego

Przegląd Nauk Historycznych 11/1, 209-213

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dokonania naukowe prof. Jakub Goldberg został uhonorowany licznymi nagrodami i odznaczeniami zarówno w Polsce, jak i w Jerozolimie, m.in. w 1993 r. został Doktorem Honoris Causa Uniwersytetu Warszawskiego, a na krótko przed śmiercią, w roku 2010, otrzymał odnowiony dyplom doktora *Alma Mater Lodziensis*.

W dalszej części spotkania wystąpili przyjaciele zmarłego uczonego – etnolog prof. Bronisława Kopczyńska-Jaworska, archeolog prof. Tadeusz Poklewski-Koziół oraz prawnik prof. Wiesław Szymczak. Mówili oni o głębokiej i wieloletniej przyjaźni, jaka łączyła ich z Jakubem Goldbergem, snuli wspomnienia ze wspólnej młodości, opowiadali anegdoty. Z kolei dr Jacek Walicki zaprezentował zebrany sygnałny egzemplarz pierwszego numeru „Acta Judaica Lodziensia”, omówił jego treść merytoryczną i założenia, jakie przyświecały tej nowej inicjatywie wydawniczej. Czasopismo zostało pomyślane jako rocznik o charakterze interdyscyplinarnym. Jego zasadniczym celem jest popularyzowanie dziejów społeczności żydowskiej w Łodzi i w regionie. Należy nadmienić, iż pomysłodawcą periodyku był prof. Jakub Goldberg, który wchodził też w skład jego rady programowej.

Jako ostatnia głos zabrała prof. Olga Goldberg-Mulkiewicz. Wyraziła swoją wdzięczność dziekanowi Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ i pracownikom Centrum Badań Żydowskich za zorganizowanie spotkania. Podkreśliła również fakt, iż jej mąż zawsze kochał Łódź i odwiedzał to miasto za każdym razem ilekroć był w Polsce. Nigdy też nie utracił poczucia więzi z tutejszym środowiskiem naukowym i z macierzystą uczelnią.

MAŁGORZATA KARKOCHA
UNIwersytet ŁÓDZKI

Odnowienie doktoratu Uniwersytetu Łódzkiego profesora Jerzego Kmiecńskiego i profesora Stanisława M. Zajączkowskiego

W dniu 2 kwietnia 2012 r. Senat Uniwersytetu Łódzkiego, na wniosek Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ, podjął uchwałę w sprawie uroczystego odnowienia doktoratu prof. dr. hab.

Jerzego Kmiecńskiego i prof. dr. hab. Stanisława M. Zajączkowskiego. Ceremonia wręczenia dyplomu odnowionego doktoratu odbyła się 4 czerwca b.r. w okazałym Pałacu Biedermanna i stanowiła integralną część obchodów 67-lecia istnienia naszej Uczelni. Promotorami w przewodach doktorskich dostojnych Doktorantów byli prof. dr hab. Tadeusz Grabarczyk z Instytutu Archeologii oraz prof. zw. dr hab. Jan Szymczak z Instytutu Historii. Należy nadmienić, iż tego samego dnia odnowiony dyplom doktora UŁ otrzymała również – z inicjatywy tym razem Wydziału Chemii – prof. dr hab. Maria Turowska (ur. 1929). W uroczystości wzięli udział licznie zgromadzeni pracownicy naszej Uczelni, studenci, przyjaciele i znajomi szanownych Jubilatów, ich rodziny, dziennikarze.

Uroczystość zainauguowało wystąpienie Jego Magnificencji Rektora UŁ prof. zw. dr. hab. Włodzimierza Nykla, który powitał serdecznie Doktorantów i wszystkich zebranych na sali. Jego Magnificencja przypomniał również, że zwyczaj uroczystego odnowienia doktoratu UŁ został ustanowiony w roku 2000, i że zaszczytu tego mogą dostąpić jedynie osoby, które w sposób szczególny zasłużyły się dla rozwoju nauki lub kultury polskiej, a które przed pięćdziesięciu laty uzyskały w Uniwersytecie Łódzkim stopień doktora. Odnowiony dyplom doktora UŁ jest zatem najwyższym wyróżnieniem, jakim *Alma Mater Lodziensis* może uhonorować swojego doktora za jego dokonania naukowe.

Następnie odbyły się kolejno akty odnowienia doktoratu prof. Marii Turowskiej i prof. Jerzego Kmiecńskiego. Sylwetkę tego ostatniego – jego drogę życiową, przebieg kariery zawodowej i dorobek naukowy – przybliżył zebrany prof. Tadeusz Grabarczyk, promotor w przewodzie doktorskim dostojnego Doktoranta. Profesor Jerzy Kmiecński urodził się w 1927 r. w Piotrkowie Trybunalskim. W latach 1948–1952 odbył studia na kierunku archeologia na Uniwersytecie Łódzkim. Bezpośrednio po studiach pełnił przez cztery lata (1952–1956) obowiązki inspektora-rzeczoznawcy zabytków archeologicznych na województwo łódzkie, bydgoskie i gdańskie. W 1956 r. został zatrudniony w Katedrze Archeologii UŁ na stanowisku starszego asystenta. Niebawem awansował na stanowisko adiunkta. Stopień doktora nauk humanistycznych uzyskał w 1962 r., a doktora habilitowanego w 1990 r. Dwa lata później został nominowany na profesora nadzwyczajnego, w 1997 r. otrzymał zaś tytuł naukowy profesora tytularnego. Profesor Jerzy Kmiecński jest uczonym powszechnie znanym i cenionym, wybitnym znawcą okresu późnolateńskiego i rzymskiego Europy Środkowej

i Północnej oraz metodyki i metodologii badań archeologicznych. Jego nieprzemijającą zasługą było stworzenie w 1994 r. na Uniwersytecie Łódzkim Ośrodka Badań i Studiów Wschodnich. Zorganizował działające do dzisiaj dwie stacje archeologiczne: w Białych Błotach i Klonowicach na Pomorzu. Był też inicjatorem i uczestnikiem wielu międzynarodowych projektów badawczych. Za swe dokonania naukowe i działalność społeczną został wyróżniony licznymi odznaczeniami.

Profesorowie Stanisław M. Zajączkowski (od lewej), Jerzy Kmiecński i Maria Turowska na uroczystości odnowienia doktoratu UŁ w Pałacu Biedermanna. Fot. Autor

Po wygłoszeniu laudacji, prof. Tadeusz Grabarczyk odczytał tekst dyplomu, który Jego Magnificencja Rektor UŁ (w towarzystwie dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego prof. zw. dr. hab. Zbigniewa Anusika) wręczył następnie Doktorantowi, składając mu przy tym gratulacje. Z kolei głos zabrał świeżo uhonorowany uczyony. Profesor Jerzy Kmiecński mówił o swojej pracy na Uniwersytecie Łódzkim i o ludziach, którzy wywarli wielki wpływ na kształtowanie się jego drogi naukowej. Wśród osób, którym du-

żo zawdzięcza, wymieniał swojego Mistrza, prof. Konrada Jażdżewskiego, prof. Otto Kleemanna z Uniwersytetu w Bonn oraz prof. Holgera Arbmana z Uniwersytetu w Lundzie. Wspomniał o zorganizowaniu stacji badawczych w Gdańsku (wraz z prof. Jażdżewskim), w Białych Błotach i w Klonowicach, a także o zainicjowaniu stacji w Susku. Wyraził pogląd, iż największą satysfakcję w pracy naukowo-dydaktycznej przyniosły mu jednak kontakty ze studentami. Na zakończenie podziękował Uniwersytetowi Łódzkiemu i władzom tej Uczelni za możliwość realizowania swoich badań.

Jako ostatni odbył się akt odnowienia doktoratu prof. Stanisława M. Zajączkowskiego. Głos zabrał prof. Jan Szymczak, który przybliżył zebrany sylwetkę i osiągnięcia naukowe dostojnego Doktoranta. Profesor Stanisław M. Zajączkowski urodził się w roku 1931 we Lwowie. W latach 1932–1945 mieszkał w Wilnie, gdzie pobierał nauki w szkole OO. Jezuitów, szkołach publicznych i prywatnie. W 1945 r., w wyniku wygnania Polaków z ziem wschodnich, jego rodzina przeniosła się do Łodzi, gdzie ukończył edukację. Po uzyskaniu matury w 1950 r. podjął studia na Uniwersytecie Łódzkim na kierunku historia. Magisterium uzyskał w 1955 r. na podstawie pracy pt. *Służba wojskowa chłopów w Polsce do końca XIII w.*, napisanej pod opieką naukową prof. Stefana Krakowskiego. W 1956 r. został zatrudniony w Instytucie Historii UŁ na stanowisku asystenta. Tu przeszedł wszystkie szczeble swojej kariery zawodowej, awansując kolejno na stanowisko starszego asystenta (1958), adiunkta (1962), docenta (1970), profesora nadzwyczajnego (1989) i profesora zwyczajnego (1990). Od 2001 r. pozostaje na emeryturze. Profesor Zajączkowski jest cenionym badaczem dziejów osadnictwa średniowiecznego i lokacji na prawie niemieckim na obszarze Polski Środkowej (ziemie łęczycka i sieradzka), znawcą historii wojskowości polskiej, laureatem wielu prestiżowych nagród, aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego. Jego dorobek naukowy obejmuje 125 prac, w tym 8 książek.

Dziękując za otrzymane wyróżnienie, prof. Stanisław M. Zajączkowski stwierdził, iż całe swoje dorosłe życie poświęcił badaniom osadniczym w Polsce, a także podstawom badań teoretycznych osadnictwa. Ważnym problemem w jego rozważaniach teoretycznych była kwestia, gdzie historię osadnictwa w zespole nauk historycznych należy umieścić. Ostatecznie doszedł do przekonania, że jest to samodzielna dyscyplina nauki, a nie jedynie dział historii gospodarczej czy geografii historycznej, jak twierdzili nie-

którzy. Dużą rolę w jego pracy odgrywały badania archeologiczne, a także różne dyscypliny naukowe, w tym badania geograficzne. W ostatnich słowach podziękował gorąco rektorowi UŁ, Wysokiemu Senatowi, dziekanowi Wydziału Filozoficzno-Historycznego i swojemu promotorowi prof. Janowi Szymczakowi.

Na tym zakończyła się uroczystość odnowienia doktoratu UŁ prof. Marii Turowskiej, prof. Jerzego Kmiecńskiego i prof. Stanisława M. Zajączkowskiego. Nowo uhonorowanym uczonym serdecznie gratulujemy i życzymy im jeszcze wielu lat twórczej pracy.

MAŁGORZATA KARKOCHA

UNIWERSYTET ŁÓDZKI

Życiorys naukowy profesora Jerzego Kmiecńskiego

Profesor Jerzy Kmiecński urodził się 8 listopada 1927 r. w Piotrkowie Trybunalskim w rodzinie inteligenckiej. W 1948 r. zdał w tamtejszym liceum maturę i w tym samym roku podjął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim na kierunku historia sztuki, u prof. Wojysława Molè. Wkrótce zmienił uczelnię i kierunek studiów, przenosząc się na archeologię na Uniwersytet Łódzki, gdzie studiował pod kierunkiem prof. Konrada Jażdżewskiego. Już w trakcie studiów pracował jako asystent przy programie *Badań nad Początkami Państwa Polskiego*, uczestnicząc jako jeden z zastępców Konrada Jażdżewskiego w ekipie badającej wczesnośredniowieczny Gdańsk. Dzięki temu miał możliwość zapoznania się z problematyką średniowiecznych miast, co stało się jego pasją trwającą do dzisiaj. Przeszedł także gruntowne wykształcenie terenowe. Doceniając jego umiejętności w tym zakresie, prof. K. Jażdżewski powierzył mu kierowanie wykopaliskami na cmentarzysku wczesnośredniowiecznym w Lutomierniku.

Pracę magisterską pt. *Organizacja społeczna rybaków gdańskich w XII–XIII wieku*, realizowaną pod kierunkiem swojego mistrza, obronił w 1952 r. Wtedy też powierzono mu pełnienie obowiązków inspektora-rzeczoznawcy zabytków archeologicznych przy Minister-